

خوش سابقه‌های بد عاقبت

(درآمدی تحلیلی بر انحرافات معنوی و راه کارهای مقابله با آن از منظر قرآن کریم)

نویسنده:

سید محمد سعید بطحائیان

سرشناسه	بطحائیان، سید محمدسعید، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	خوش سابقه‌های بد عاقبت (درآمدی تحلیلی بر انحطاط معنوی و راه کارهای مقابله با آن از منظر قرآن کریم) / سید محمدسعید بطحائیان.
مشخصات نشر	همدان: فراگیران سینا، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۲۷۶ ص.
شابک	۹۸۷-۶۲۲-۷۸۲۶-۴۶-۳:
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۶۸ - ۲۷۵.
عنوان دیگر	درآمدی تحلیلی بر انحطاط معنوی و راه کارهای مقابله با آن از منظر قرآن کریم.
موضوع	خسران در قرآن
موضوع	Loss (Theology) in the Qur'an*
موضوع	صفات رذیله -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	Vices -- Qur'anic teaching
موضوع	امتحان الهی -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	Ordeal -- Qur'anic teaching
موضوع	اخلاق اسلامی
موضوع	Islamic ethics
رده بندی کنگره	BP ۱۰۴
رده بندی دیویی	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	۸۱۲۲۲۱۱

www.ketab.ir

خوش سابقه‌های بد عاقبت

درآمدی تحلیلی بر انحطاط معنوی و راه کارهای مقابله با آن
از منظر قرآن کریم

نویسنده: سید محمدسعید بطحائیان

ناشر: انتشارات فراگیران سینا

چاپ: سینا

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۲۶-۴۶-۳

قیمت: ۱۱۵,۰۰۰ تومان

مرکز پخش: همدان، خیابان شریعتی، مقابل کبابیان، کوچه مهر

تلفن: ۰۳۲۵۱۴۴۶۱-۳۲۵۱۶۱۴۴-۳۲۵۲۸۴۶۲-۰۸۱ دورنگار: ۰۳۲۵۱۷۲۵۲-۳۲۵-۰۸۱

مقدمه نویسنده:.....۷

فصل اول: مفاهیم اساسی و کلیات

مفاهیم اساسی.....۱۶

مفهوم انحطاط معنوی.....۱۶

مفهوم عاقبت.....۱۸

کلیات.....۲۱

عاقبت و ارتباط آن با حسن عاقبت.....۲۱

فصل دوم: بسترها و علل انحطاط معنوی

الف. بسترهای المطاط معنوی.....۲۶

۱. آزمایش الهی.....۲۸

۲. هوای نفس، دنیا، شیطان.....۳۶

- الف. هوای نفس..... ۳۷
- ب. دنیا..... ۴۱
- ج. شیطان..... ۴۸
- د. رابطه هوای نفس، دنیا و شیطان..... ۵۰
- ب. **علل المطاط معنوی**..... ۵۲
۱. استکبار (ابلیس)..... ۵۷
۲. حسادت (قابیل)..... ۷۱
۳. هم نشینی با نا اهلان (پسر نوح)..... ۸۶
۴. خیانت به ولی خدا (همسران نوح و لوط علیهما السلام)..... ۹۶
۵. طغیان (احساس بی نیازی به خداوند متعال)..... ۱۰۱
۶. تسویل نفسانی (سامری)..... ۱۱۵
۷. هوا پرستی (بلعم باعورا)..... ۱۲۸
۸. بخل (ثعلبه انصاری)..... ۱۳۸
- جمع بندی و نتیجه گیری نهایی..... ۱۴۷

فصل سوم: راه کارهای مقابله با انحطاط معنوی

- درآمد..... ۱۶۴
- الف. **پیشگیری از عوامل المطاط معنوی**..... ۱۶۵
- تبیین نظریه علامه طباطبایی در اخلاق قرآنی..... ۱۶۶
- مسالك سه گانه اخلاقی..... ۱۷۰
- مسلك اخلاقی اول..... ۱۷۰

۱۷۱		مسلك اخلاقى دوم
۱۷۶		مسلك اخلاقى سوم
۱۷۸		دومنشاء اساسى در نظريه اخلاقى قرآن
۱۷۹		۱. توحيدخالص كامل
۱۸۲		۲. حبّ عبودى
۱۸۴		۳. سير حركت از توحيد خالص به حبّ عبودى
۱۸۳		نتايج كلام علامه طباطبائى در باب اخلاق قرآنى
۱۸۶		ب. درمان المطالب معلوى
۱۸۶		مراحل شكل گيرى عمل
۱۹۰		۱. درمان در حوزه شناخت
۱۹۴		۱،۱. شناخت انسان
۲۰۰		۲،۱. شناخت خداوند
۲۰۰		شناخت فطرى خداوند
۲۰۱		شناخت حضورى اكتسابى
۲۰۶		شناخت حصولى خداوند
۲۰۸		۲. درمان در حوزه گرايش ها
۲۱۰		۱،۲. ميل به بقا
۲۱۴		۲،۲. محبت
۲۲۲		۳،۲. روش انذار و تبشير
۲۳۱		۳. درمان در حوزه عمل
۲۴۰		دو نکته اساسى درباره عمل صالح از منظر قرآن كريم

مقدمه نویسنده

نظام اخلاقي اسلام مانند هر نظام ديگري داراي ابعاد و مسائل مختلفي است كه بايد براي كشف اين نظام به اين ابعاد و مسائل توجه لازم را مبذول داشت ؛ يكي از مسائلي كه در نظام اخلاقي اسلام مورد توجه جدي قرآن و عترت قرار گرفته، مساله ي خطر انحطاط معنوي (سوء عاقبت) است. اين اهميت تا آنجا است كه واژه عاقبت ۳۲ بار در آيه قرآن كريم استعمال شده و در اكثر اين استعمالات متذكر عاقبت مكذبين ، مفسدين ، مجرمين ، ظالمين و... شده است.

همچنين چهار بار تعبير حسن مآب (سرانجام نيك) و يك بار هم تعبير شر مآب (سرانجام بد) استفاده شده است .

از اين تأكيد هاي فراوان استفاده مي شود عاقبت اشخاص بسيار مهم تر از متن زندگي آنهاست چه بسا اشخاصي كه سوابق بسيار درخشاني داشته اند ولي به عاقبت و فرجام بسيار بد ي دچار گشته اند ؛

چنانچه این اهمیت در روایات نیز به چشم می خورد تا آنجا که پیامبر اکرم در روایتی سه بار فرمودند: **الْعَمَلُ بِخَوَاتِمِهِ** بحار الأنوار/ج ۵/ ۱۵۳ از طرف دیگر قرآن کریم به این مفهوم (حسن عاقبت و سوء عاقبت) در قالب های دیگری نیز پرداخته است از آن جمله آیاتی که اشاره به ثبات قدم دارند و آن را از درخواست های نیکان و عنایات خاص الهی به مؤمنان می داند و یا آیاتی که نسبت به خطر ارتداد، کفر بعد از ایمان و انحراف بعد از هدایت هشدار می دهند و آیاتی که در قالب دعا مرگ با ابرار و در حال اسلام را می آموزند.

قرآن کریم علاوه بر موارد مذکور مصادیق متعدد از شخصیت هایی را که دچار انحطاط معنوی شده اند، معرفی می کند و به زندگانی و عملکرد بعضی از آنها به صورت مفصل پرداخته است؛ شخصیت هایی که در عین خوش سابقه بودن بد عاقبت شده اند، هر چند معنای انحطاط معنوی عام تر از این مصادیق است و این اشخاص با این ویژگی مشترک (خوش سابقه ی بد عاقبت) بخشی از افرادی هستند که دچار انحطاط معنوی شده اند ولی کثرت افراد طرح شده در حدی است که ذهن هر خواننده محقق را به خود مشغول می سازد. شخصیت هایی همچون:

ابلیس، قارون، قایل، بلعم باعورا، سامری، پسر حضرت نوح (ع) و ثعلبه الحاطب (ثعلبه انصاری)، همسران حضرات لوط و نوح (ع)، که همگی آنها در يك امر مشترك هستند سابقه های خوب و عاقبت های بد که در مجموع بیش از ۱۰۰ آیه از قرآن کریم به صورت مستقیم و یا

غیر مستقیم (حاشیه ای) به حالات، رفتارها، گفت و گوها و عملکردهای این شخصیت ها پرداخته اند.

با این توضیح، منظور ما در این کتاب از عبارت انحطاط معنوی به خصوص افرادی است که بعد از يك سابقه درخشان دچار سقوطی سهمگین (به صورت دفعی و یا تدریجی) شده اند و با همین حالت به جهان دیگر رفته و یا خواهند رفت.

از طرفی به صورت طبیعی چنانچه انحطاط به عنوان یک چالش در مسیر حق در قرآن طرح گردیده است راه کارهای مقابله با آن نیز مد نظر قرار گرفته است که این راه کارها در آیات موضوع مورد نظر و یا در آیات دیگر مورد اشاره قرار گرفته اند.

با دقت در آیات قرآن کریم این راه کارها را می توان به دو دسته الف : راهکار اصلی (پیشگیرانه)

ب : درمان گرا

تقسیم کرد. راهکار پیشگیرانه با الهام از بیان اخلاقی المیزان (ج ۱/ص ۳۵۵) در تبیین مسلک اخلاقی قرآن و تفاوت آن با دیگر مسالک اخلاقی ارائه گردیده است. در این روش با تکیه بر توحید خالص کامل و بر اساس حب عبودی تمام رذائل اخلاقی ریشه کن خواهند شد و اساساً نوبت به درمان فرا نمی رسد و به عبارت دیگر صحبت از درمان سالبه به انتفاع موضوع خواهد بود و در این روش موضوع رذائل به صورت کلی منتفی خواهند شد. این روش که به تعبیر علامه از ابداعات قرآن است در هیچ یک از کتب آسمانی قبل و تعالیم انبیاء سلف سابقه ندارد و مخصوص قرآن کریم است.